

da občina Ajdovica v trebanjskem sodniškem okraju pride pod sodniški okraj žužemberški izvzemši nekatere dele te občine. — Gledé merčinstva za vino v vipavski dolini, katero zadevo je posl. Lavrenčič temeljito in živo priporočal, je deželni odbor sklenil sledeče: 1. Občinam Budanje, Erzelj, Goče, Lože, Planina, Podraga, Slap, Sturija, Ustja, Šentvid, Vrabče, Vipava in Col se dovoli, da pobirajo povečšano takso 10 soldov od hektolitra, ki je v navadi pod imenom „merčinstvo“, in katero ima kupec za mero iz prve roke in pa na debelo, to je, najmanj od 60 litrov kupljenega vina ali mošta, plačati občinski blagajnici one občine, v kateri je vino kupil, in sicer 1 sold za vsacih 10 litrov. 2) Deželnemu odboru se naroča pridobiti temu sklepu cesarjevo potrjenje.

Potem dovoli deželni odbor filharmoničnemu društvu za l. 1880., 1881. in 1882. po 300 gold. podpore, slikarici Idi Künlovi 100 gold. podpore, siroti Mariji Zapletovi miloščino za 3 leta po 31 gold. 50 kr., za napravo parne brizgalnice za požarno stražo donesek 300 gold., — v podporo ubogim novo-meškim gimnazijskim dijakom 250 gold. za l. 1880. in 250 goldinarjev za l. 1881., v podporo ubogim kočevskim dijakom po 100 gold. za l. 1880. in 1881., — nekatere druge prošnje za podporo slušateljev na dunajski viši kmetijski šoli, gozdarski v Križevcih, živinozdravniški dunajski in rudarski v Ljubnem se niso vslišale, — podpornemu društvu modroslovcev in azil-društvu na dunajskem vseučilišči se dovolite za l. 1881. podpora po 30 gold., — prošnji pomočnih učiteljev Jan. Gajgarja in Matija Hiti-a za pokojnino se ne vslišite, neki učiteljski vdovi pa enkrat za vselej dovoli 100 gld. iz učiteljskega pokojninskega zaklada.

Deželni zbor goriški.

Začel se je naš deželni zbor 8. dne t. m. s peto sv. mašo in navadnimi formalnostmi. Govor deželnega glavarja (ki ni govoril samo po italijanski, *) temuč tudi slovenski, kakor prejšnjih let) nima nič pomenljivega. „Soča“ piše, da je bil mrtev, zamolkel, mrzel. Spominjal se je glavar obeh poslancev, ki sta se poslanstvu odpovedala, p. n. gg. Winklerja in Pino-ta. — Popoldne tisti dan je bila II. seja, v kateri so se volili 3 odseki: pravni, finančni in peticijski. Vlada je pripravila en sam predlog zadevajoč §. 57. dež. postave od 6. maja 1870. Določiti se ima namreč, koliko naj bi pripomogel deželni zalog k stroškom za ustanovitev in vzdržavanje ljudskih šol. Izročén je ta predlog pravnemu odseku. Bistveni zapopadek vladinega predloga je, naj bi okrajni zalogi ne plačavali več ko 30 odstotkov, ostale stroške naj zalaga dežela. — III. seja je bila v petek, 11. junija popoldne. Vladin predlog zastran doneskov deželnega zaloge k stroškom šolskih okrajev se je izročil po nasvetu pravnega odseka deželnemu odboru, da poprej poizvé, česar treba. Dalje prihodnjič. — Občinstvu je malo mar za zbor. Začetne seje se je udeležilo kakih 20—30 oseb, popoldne pa ni bilo nobenega poslušalca v dvorani.

Deželni zbor štajarski.

V Gradci je deželni glavar Blagotinšek Kaisersfeld nenavadno malo besed našel pri odprtiji deželnega zboru. Menda mu je srce prežalostno bilo o razpadu nemškega ustavaštva. Prav tiho so tudi odobrili volitev narodnih

*) Ne vem, kak namen so imeli tisti, ki so po liberalnih časnikih telegrafično raztrobili, da je gosp. glavar dr. Pajer vitez Monriva samo v italijanskem jeziku govoril.

poslancev dr. Radaja in gosp. Fluherja; nihče ni besedice črhnil, kajti dokazane so bile laži, katere so marioski in slovensko-bistriški nemčurji zoper veljavo teh volitev prežvekovali dve leti. Gospodarili so ustavoverci tako, da se bodo neki deželne priklade za leto 1881. povikšale od 38 na 44 odstotkov.

Česki deželni zbor.

Českemu deželnemu zboru je v obravnavo izročena vladna predloga o preuredbi volilnega reda, ki se tiče skupine velikih posestnikov. V poročanje je bila ta predloga izročena odseku 21 udov.

Moravski deželni zbor.

Deželni glavar je v prvi seji zboru predstavil novega ces. namestnika viteza Kallino. „Politik“ poroča, da prvokrat od leta 1874. se je danes zopet slišal dalji govor ces. namestnika v gladkem in lepem českem jeziku. To je prav dober vtisek naredilo na poslance, katere je prejšnji namestnik zmerom le odpravil s 3 navadnimi besedami: „Vitám Vas, pánové“.

Deželni zbor dalmatinski.

V prvi seji je baron Rodić pohvalil žrtovalnost Dalmatincev o času zasedanja Bosne in Hercegovine. Vlada je skrbela od onega časa, ko je zadnjikrat deželni zbor zboroval, za primerno vzgojo v šolah; ona je ukazala, da se ima v učiteljskih pripravniških uvesti srbsko-hrvatski učni jezik, in tako je ustregla željam deželnega zbora. Isto tako je ukazala, da se kot učni jezik uvede srbsko-hrvatski v Spljetske srednje šole.

Deželni zbor salcburški.

Ustavoverna manjšina poslancev se kuja in ni prišla v zbor. Poslanec Lienbacher je stavil predlog, naj se spremeni opravljeni deželozborni red tako, da deželni glavar nikoli ne sme glasovati. O tem je zdaj pravda med liberalnim deželnim glavarjem in pa večino zborovo.

Spominski listi.

Njihova Prevzvišenost

gospod dr. Andrej Gollmayr

25 let kneznadškof v Gorici.

I.

Slavni dan za nadškofijo goriško in za vso goriško cerkveno provincijo bo dan XXIV. junija 1880. Tisti dan bo 25. obletnica sloveče intronizacije našega prečastitega kneza-nadškofa Andreja v goriški prvostolnici — pravi hčeri staroslavne bazilike oglejske.

Pet in dvajset let! — in zdi se mi, kakor da bi se to velepomembno sveto opravilo bilo vršilo včeraj. Čim bolj se bliža sreberna obletnica, tem živeje mi je vse, kar je pred 25 leti bilo in se godilo; tem natančneje se spominjam vseh oseb in prizorov, vseh dejanj in okoliščin tedanje dobe. — Začnem naj v Ljubljani; „et meminisse juvat“, če ne za nas starše, pa za mlajše bralce „Novic“, sosebno goriške. Kot (18. nov. 1854.) novoimenovani in 23. marcija 1855. l. v Rimu potrjeni nadškof prišli so dr. Andrej Gollmayr — bivši ministerstveni svetovavec — z Dunaja k posvečbi v Ljubljano 1. junija 1855. l. Želeli so posvečeni biti v glavnem mestu domače dežele, po knezu škofu Antonu

Alojziju Wolfu, staremu svojem zavetniku in prijatelju. Asistovat sta prišla škof poreški Anton Pleteani, Goričan, in tržaški dr. Jernej Legat, Kranjec. Goriški poslanci, ki so se šli novemu sv. jemu nadpastirju v Ljubljano poklonit, bili so: načelnik deputacije, rajni proš baron Augustin Codelli, kapiteljski vikar; prvostolni kapiteljski dekan Jan. Mozetič; mestni župan (sedanji mestni starešina in predsednik katoliškega društva) g. dr. Karol Doliak; g. Aleksander Claricini, tisti čas tajnik, pozneje svetovavec c. kr. okrožne sodnije in mestni župan, zdaj v pokoju; rajni J. Dom. Dellabona, oče sedanjega škofa tridentinskega, in privatni duhovnik, sedanji častni kanonik g. J. Dottori. Konsekracija je bila na Sv. Trojico, 3. junija, in drugi dan po pontifikalni maši ljubljanskega škofa so prejeli novi nadškof „pallium“. Oba dni je bil v škofiji slavnosten obed za več kot 50 oseb, v nedeljo za načelnike in odličnike, v ponedeljek pa za duhovščino, ki je bila kakor vsa Ljubljana za veličastnega kneza metropolita vsa vneta. Naslednji četrtek — praznik sv. R. Telesa — so imeli knez-nadškof Gollmayr procesijo, kar si je štela Ljubljana v posebno čast. S tem je bil veselih dni ljubljanskih konec. Sv. Antona dan, 13. junija, ob 5 $\frac{1}{2}$ uri zjutraj, je naznanjalo zvonjenje po vsi Ljubljani odhod prečastitega prvostolnika, čigar potovanje v Trst je bilo triumfu podobno. *) Do Vrhlike sta spremila novoposvečenca ljubljanski knezo-škof in nepozabljivi rajni kanonik Jan. Novak. Druga postaja, kjer so prečastitlivega popotnika odlično častili, bila je Postojna; zbralo se je bilo tam 16 duhovnikov — brez druge gospôde. Med duhovniki je bilo 7 nekdanjih nadškofovih učencev. (Knez-nadškof dr. Gollmayr so bili namreč nekdanji profesor dogmatike v Ljubljani). In tako je šlo dalje do Trsta; kjer koli so se knez kaj mudili, našli so množico častivcev. V Trstu je sprejel metropolita škof z duhovščino. Odhod iz Trsta je bil odločen za ponedeljek 18. junija; in to je tisti novo dobo zaznamujoči dan, ko so imeli novi naš viši pastir svoj slavni vhod v prvostolno Gorico, katere niso menda od tistega časa več videli, ko so hodili — kot namestništveni (tisti čas — „gubêrnijski“) svetovavec in referent v cerkvenih in šolskih zadevah — šole nadzorovat.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

V Gorici 13. junija. — Sveti Anton! To je bila ena naših starih, imenitnih mestnih „šager“; letos pa ne vidim nič naprav za ples pod milim nebom. Tudi šagre „pod Grapo“ ni bilo. Tedaj je vendar res, kar je „Soča“ ni davno povedala, da so taki plesi prepovedani. Namestuje pa menda vse skup vsako nedeljo ples v gostilnici „Europa“. Vse en vrag je. Po vaseh ni še slišati, da bi bili „somenji“ nehali. Pišem pa o teh rečeh, ker so za našo deželo karakteristične in spadajo tedaj v področje goriškega kronista. — O deželnem zboru se nahaja poročilo na drugem mestu; tako tudi začetek popisa naprav in slavnosti o priliki petindvajsetletnice Njihove ekscelencije našega preč. kneza-nadškofa dr. Andreja Gollmayr-ja. — Tukaj naj še povem, da je polje pri nas krasno, sadje vse polno in gre češenj čuda veliko na Dunaj in sploh v severne kraje. Tako tudi krompirja, katerega kvintal (100 kil.) se prodaja po 5 gld. (pred nekimi dnevi še po 7 gold.). In „božje živalice“ — sviloprejkice — so se tudi dobro obnesle letos.

*) Železnice še ni bilo tisti čas.

Pšenične galête kilo se kupuje po 1 gold. 50 soldov; in to ni preveč. Vreme je spremenljivo, pa polju ugodno. Dežja smo imeli vendar enkrat zadosti, da je zemlja premočena in da so se studenci napojili. Pa, da ne končam z „vremenom“, naj naznam, da bomo imeli 16. dne t. m. spet volitev deželnega poslanca, in sicer na mesto g. namestnika barona Pino-ta. Volili si bodo novega zastopnika laški trgi Grad, Červinjan in Tržič (v Červinjanu).

Iz Trsta 10. junija. — Kako visoko se ceni in priznava važnost našega „slovanskega delavcem namenjenega podpornega društva“, temu je očitno dokaz to, da v občni zbor 5. dne t. m. je došlo 160 udov. Tudi vleceni naš rodoljub gosp. Nabergoj je počastil zbor s svojo nazočnostjo. Predsednik gosp. Ivan Dolinar je z lepim ogovorom pričel zborovanje, povdarja srečno prestane težave pri ustanovitvi tega društva in njega veliko korist za naše ljudi. Tajnik je poročal o sedanjem delovanju tega društva, ki šteje uže nad 200 udov, blagajnik pa o društvenem imetju. Pri volitvi odbora je bil neutrudljivi rodoljub gosp. Ivan Dolinar z veliko večino glasov zopet za predsednika izvoljen, — volitev odbornikov pa se ni mogla izvršiti, ker voljeni niso dobili one večine glasov, ki jih pravila zahtevajo, — al pravila so po mojem mnenju prestrogo osnovana in potrebujejo preuredbe. Silna težava je, dve tretjini društvenikov dobiti v zbor, da potem še le more sklepati o premembi pravil! V pravilno sklicani zbor naj jih pride, kolikor koli, al izmed pričujočih morate dve tretjini za premembo kakega §. glasovati. To je vse kaj družega in ne bo nikoli oviralo sklepčnih zborov. Tudi to, da odbornik mora imeti dve tretjini glasov, je preostro; — zakaj ne zadostuje relativna večina?

Iz Celovca 13. jun. — Vendar smo Slovenci predvčeranjim dobili zopet narodnega poslanca: iskrenega borilca za narodne naše pravice, preč. gosp. prof. Andreja Einspielerja, ki je bil v Velikovci izvoljen od 90 volilcev z 69 glasovi. Nasprotni njegov kandidat, liberalec in grajščak g. Josip Rainer, ki je iz Tirolov privandral k nam, je dobil 20 glasov, odpadnik naš Meierhofer celega enega. Kakor je radost naroda slovenskega velika, taka je poparjenost nemčurjev. Živili tedaj narodni volilci! Slava gospodu poslancu!

Novomesto 9. junija. (*Grozna toča*) je v nedeljo 6. dne t. m. ob 12. uri dopoldne okolico našega mesta pobila, kateri je le enaka bila una od 19. julija 1873. Toča, nekatera debela ko kurja jajca, je v taki množini podala, da je v 27 minutah vso zemljo z ledom pokrila. Ta strašanska nevihta je poškodovala 14 davkovskih občin več ali manj, in sicer občino Globodol, Golobinjek, Gorenjo Stražo, Prečno, Bršlin, Dolenji Vrh, Židanjo Vas, Češnico, Šentpeter, Herinjo Vas, Žalovec, Družinsko Vas in pa Tomažjo Vas. Po svojih dobrih vinih znana vinska Gerčečja gorica je tako popolno vničena, kot leta 1873. in treba bode ondi ngrade na novo nasaditi; tudi ngradi Tržke gore, gorice pri Beli Cerкви, Novi Straži in Prečni so ali na pol ali popolno pokončane. — Ozimina, ki je tako lepo stala, kakor uže mnogo let poprej ne, je popolno vničena. Škoda po tej toči poljskim sadežem prizadeta, pa presega ono od 19. julija 1873. l. zato, ker takrat je bila ozimina, mrva in detelja uže pospravljena, zdaj pa je vse to pokončano. Ljudje nimajo celó nobenega živeža in tudi semena za prihodnjo zimsko setev ne. — Mali kmetje večidel z veliko družino obdarovani, in kajzarji so si morali uže vso pomlad živeža kupovati in so vselega srca pričakovali obilnih poljskih pridelkov, pa tudi vinogradi so jim obetali dohodkov in zato so na-nje

pom od 12. t. m.). Tisti dan v Cervinjanu izvoljeni*) poslanec c. k. baron De Pretis — že od začetka se je v zbornici pričujoč — je opravil obljubo. — Na dnevnem redu so proračuni raznih zalogov za leti 1880. in 1881. Potrdili so se računski sklepi za pretekli 2 leti. Kar se tiče Werdenbergovega zaloga (to je, tistega, iz katerega dobivajo gimnazijski učenci v nadškofovem mladenškem semenišči svoje stipendije), odbijalo se je dosihmal po 5% za oskrbovanje tega zaloga. Te stroške je prevzel zdaj deželni zalog in je s tem Werdenbergovemu prihranjenih 181 gold. (Poročal je o tem dr. Maurovič.) [NB. Kogar mika naš deželni zbor, naj bere v zadnji „Soči“ (od 18. jun. št. 25) dopis „iz Gorice“. Dovtipa se mu ne manjka.] — Prihodnja seja bo 23. junija t. l.

Deželni zbor Tržaški.

V seji 14. dne t. m. je zbor sprejel resolucijo, naj se prošnja do vlade za ustanovitev pravne akademije z laškim učnim jezikom ponovi.

Deželni zbor štajarski.

Liberalna nemčurska večina je izrekla, da deželni zbor ni kompetenten, obravnavati predlog poslanca Karlona o premembi postave za ljudsko šole! — To je pač najbolj priložna pot, odstraniti predlog, katerega temeljito izpodbijati si sami liberalci ne upajo.

Deželni zbor salcburški.

Liberalna manjšina se ne kuja več in je zopet prišla v zbor. Za deželnega glavarja na novo imenovani deželni glavar grof Chorinsky je v govoru svojem povdarjal, da stoji v vrsti konservativne stranke in da tej stranki zvest ostane tudi vprihodnje. Za deželnega glavarja namestnika je imenovan kanonik Lienbacher.

Spominski listi.

Njihova Prevzvišenost

gospod dr. Andrej Gollmayr

25 let kneznadškof v Gorici.

II.

Vse ulice, po katerih so se imeli peljati prevzvišeni knez, bile so preproge, bogato ozališane; povsod cvetlice od tržaške ceste do grof Lanthieri-evega poslopja (tik kapele sv. Antona). Nadškofijsko poslopje so namreč popravljali in ni bilo delo še končano, zato so Nj. prevzvišenost do meseca avgusta stanovali v omenjeni palači, ki je tudi zato imenitna, ker je papež Pij VI. v nji stanoval. Po ulicah je bila razpostavljena šolska mladina, vojaščina z mestno (novo urejeno in pomnoženo godbo) in 60 belo oblečenih deklic s cvetlicami v jerbaških. Prvostolna duhovščina z bogoslovci je čakala pri prvostolnici; vsa druga mestna duhovščina in mestna gospódka z županom pa pred mestom. Dva kanonika sta bila šla preč. popotniku do Nabrežine naproti. Tam — na meji nadškofije — je stal lep slavo- volok. Od Nabrežine do Gorice so se peljali nadškof malo da ne skozi in skozi med dvema vrstama ljudi. V Mirnu (1 uro hodá od mesta) sta čakala višega pastirja kapit. vikár baron Codelli in okrožni glavar Franc baron Buffa s svojimi višimi uradniki in lepo množico kočij goriških plemenitašev. O poli dvanajstih — ko

se je bilo v Mirnu znamenje dalo, se strelom — so zadoneli zvonovi po vsem mestu. Čez kratke pol ure je pridrdrala željno pričakovana kočija do pred mesta, kjer je župan dr. K. Doliak kneza dostojno pozdravil. *) V kočiji zraven Nj. prevzvišenosti je sedel kapiteljski dekan Jan. Ev. Mozetič (bivši prof. bogoslovja in misijonar v Ameriki). Pred prvostolno cerkvijo je sprejela višega pastirja duhovščina pred omenjena in spremila jih k navadnemu češčenju presv. R. Telesa. Na stopnjicah grof Lanthieri-evega poslopja sta čakala že spet prošt Codelli in okrožni glavar Buffa. Zbrani so bili tam tudi bogoslovski profesorji. Navadno sprejemanje razne višje gospóde je trajalo do ene ure popoldne. Nebo je bilo tanko oblačno, torej sijajnemu vhodu prav ugodno. Od smrti nadškofa Franca Ksav. Lušina 2. maja 1854. leta do prihoda novega nadškofa je bilo preteklo 13 mesecev in 16 dni.

Pravi svatbeni dan goriške cerkve je bil 24. dan junija (nedelja). Navada je pri nas, da se nadškofje iz cerkvice centralnega semenišča vpeljavajo v prvostolnico. Tako je bilo tudi l. 1855. Po tihi maši v omenjeni kapeli, ki jo je bral ravnatelj semeniščni rajnik Anton Kafol, vzdignila se je svečana procesija prav tako urejena, kakor na presv. R. Telesa dan. Duhovščina je pela razne cerkvene pesmi in psalme (na pr. „Benedictus“, „Iste confessor“, „Ave maris stella“, „Confitebor“ ps. 110.). Ko so novi metropolit stopili čez prag svoje prvostolnice, zapeli so pevci — v tem trenutku sosebnost pomenljivi in ginljivi „Ecce sacerdos magnus“. Po navadni tihi molitvi pred altarjem presv. sakramenta se je pel „Te Deum“ (koralno). Molitev „za škofa“ po zahvalnici je pel prošt Codelli (stoječ na listni strani). Nadškof ki so med tem stali pred altarjem, pomaknejo se zdaj do stopnjic svojega prestola in poslušajo — sedé na faldistoriji — branje raznih uradnih pisem.

Po tem še le je prišlo to, kar je pravo jedro škofovskega vmestovanja: Novi nadpastir so vzeli v posest častitljivi prestol oglejsko-goriške cerkve.

Zdajci jim je prošt in prvostolnega kapiteljna vikarij, baron Codelli, v svojem in vse nadškofije imenu prisrčno (v latinskem jeziku) čestital. Po Nj. prevzvišenosti zahvalnem odgovoru se je pričelo poklanjanje vse nazoče duhovščine. Sklenilo se je to ponavljanje duhovskih obljub z molitvijo na čast ss. Hilarija in Tacijana, prvostolne cerkve patronov. Slednjič so peli nadškof prvo pontifikalno mašo in podelili na zadnje popolnoma odpustek. Vsa svečanost je trajala od 8¹/₄ do 12. ure. *) Eno uro po maši so vzeli nadškof nadškofijsko poslopje, vrt in sploh vse, kar k „mensi“ spada, formalno v posest. Ob treh je bil slavnostni obed v grof Lanthieri-evi hiši (za 50 oseb). Dokaj pomenljiva je tedanja napitnica nadškofova (papežu in cesarju ob enem), katere jedro gledé na cesarja je bilo, da „s pone avstrijske cerkve razbija“, — in razbil jih je tisto leto, 18. avgusta (konkordat). — Nekaj dni po vmestitvi — sv. Petra in Pavla dan — so viši pastir v prvo birmovali.

Po vseh teh — malo da ne celi mesec junij trajajočih — svečanostih se je z drugo polovico leta 1855. pričelo novega nadškofa tiho pa zdatno pastirsko delovanje. Dela sicer od nekdanj vajeni — imeli so vendar že prva leta priliko, poskusiti, da škofovska služba ni le čast, temuč tudi breme. Težko je daleč

*) Kakor prihod Nj. prevzvišenosti 18. junija, tako so tudi intronizacijo Njihovo povelicevali raznoteri spisi v slovenskem, italijanskem, furlanskem, nemškem in hebrejskem jeziku. Mnoge pesmi (tudi slovenske) so bile po oglih prilpljene.

*) Izvoljen enoglasno z 67 glasovi.

stoječemu natančno in dostojno opisati in popisati 25-letno notranje škofovsko delovanje, lože se mi zdi — po tem, kar je videti in slišati — na debelo narisati vnanje delovanje; tem lože se mi pa to zdi, če značaj dotičnega opravilnika opazovalcu že naprej kaže pot, po kateri bode brž ko ne hodil.

Mi imamo tu duhovitega možaka pred očmi, 58 let starega moža krepke, nenavadno častitljive in impozantne postave. Prinesli so knez sè seboj obilo neprecenljivih skušenj — združenih z bogatim zakladom učenosti — svete in svetne. Poznali so ljudi in reči od najnižih do najviših krogov. Prinesli so pa tudi nekaj, kar je duša vsemu družemu — pravo slovensko vérnost in slovensko-naravno pobožnost, pravo duhovsko srce, trezno pa resnično cerkvenost. Kaj čuda tedaj, da smo v kratkem v vsem njihovem neutrudnem službovanju zapazili neko posebno hladnokrvno objektivnost in plemenito prostodušnost, ki človeku dobro dé, videčemu, kako tu pa tam tesnosrčnost mnogim dobro voljo in blage namene oklepa in vklepa, in delovanju njihovemu vspeh kazí. Naš nadškof so — recimo z eno besedo — to, kar izraza Italijan z rekom „di larghe vedute“. Z Avstrijo in presvetlo dinastijo jih veže prisrčna staro-avstrijska zvestoba. Ta jim je bila in je vodilo in merilo v njihovem političkem mišljenju.

Po tej — dasi nepopolni — karakteristiki našega cerkvenega poglavarja bodi mi dovoljeno vsaj površno naštetí, kar so v 25 letih sami ali po družih storili v dušni prid izročeni jim vérnikov in v povzdigo naše nadškofije.

O navadnih, rekel bi, vsakdanjih škofovskih ali celó privatnih opravkih ne bom govoril; samo to naj povem, da, kar je knezu po vladnih opravilih časa ostajalo, porabili so ga za branje. Na njihovi mizi se nahajajo redno najnovejši izdelki ne le cerkvene literature, temuč tudi drugi, in pa lepo število najboljših časnikov, med katerimi so od nekđaj tudi „Novice“. Edina njih zabava je sprehod po prostornem vrtu in vinogradu, na katerega vrhu jim je leta in leta, dan za dnevom, srcé napajal in duhá krepčal krasni razgled.

Ena prvih skrbi je bila višemu pastirju, marsikaj preuravnati v centralnem bogoslovskem semenišči gledé na učbo. Izvršili so te svoje namene tem lože, ker je tudi konkordat mnogoterih prenaredb zahteval. Novi učni načrt, kateri še zdaj veljá, bil je vpeljan l. 1858. Ali načrt brez dobrih učiteljev bi malo pomagal. Nadškofu se ima naša duhovna mladina zahvaliti, da ima tako korenjaške profesorje, kakor so naši bogoslovski stebri v c. semenišči, ki se smejo meriti z vsakim učiliškim učenjakom. V najboljših rokah je zdaj tudi semeniščno ravnateljstvo. — Kakošno skrb za odgojo duhovnikov imajo naš nadpastir, kaže med drugim to, da so vselej nazoči pri vseh semestralnih preskušnjah.

Naši dopisi.

V Gorici 20. junija. Najpred nekaj občeslovenskega. Jutrovci imajo živo fantazijo; njihove prilike so drzne. Tako ima n. pr. Sveto Pismo večkrat opraviti z „rogom“. Bog mu je moč, mogočnost, ošabnost („.. rogje grešnikov razbiti, rogje pravičnih povikšani“ — tako nekako poje psalmist). Prilika je posneta po volu. Vol ima moč v rogu, — konj pa v kopitu. Da bi bili mi tako predrzni, kakor jutrovci, smeli bi reči, da ima slavni naš **Kopitar** svoj priimek od tod, ker je znal rabiti konjski rog, to je, kopito. Bodi si kakor koli: naš slovstveni „paradni konj“ — v najboljšem smislu — je **Kopitar** gotovo. Kar je namreč volu rog in konju kopito, to je človeku — ne pest — ampak

uma svitli meč — učenost. In to je bilo **Kopitarjevo** kopito. Toda paradni konj mora biti lepo obsedlan, lepo opravljen in — dobro podkovan; če ne — zbrusi in skrha se mu kopito. Hvala Bogu imamo ga, ki je za prihodnjo stoletnico **Kopitarja** dobro podkoval. Koga ne bi bilo veselilo videti, kako je gospod prof. Marn v „Učiteljskem Tovariš“-i več ko 5 mesecev **Kopitarju** sreberne podkove koval in pozlačeno sedlo in podsedlico narejal. Pa ne, da bi tudi mene fantazija kam na jutrovo vnesla?! Pustimo priliko. Odkritosrčno naj povem, da sem malokedaj kak list tako zadovoljen odložil, kakor te dni števil. 12. „Učit. Tovariš“-a od 15. t. m., v kateri sklepa prof Marn svojo slovstveno-zgodovinsko razpravo o **Kopitarju**; ali — prav za prav ne sklepa, ker pričakuje še od dr. Miklosič a gradiva za dopolnitev **Kopitarjeve** slike. Bog daj, da bi prof. Miklosič v kratkem izdal zaželene **Kopitarjeve** spise. — V Gorici smo včeraj župana g. dr. Jos. Deperis-a svečano vmestili. Sinočna bakljada je bila pri nas ena najsjajnejših; razen voščeni bakelj so nosili vsake vrste meščani več stotin ličnih papirnatih svetilnic na kolih, kar se je prav dobro podalo. — Danes je izpostavljena v véliki mestni dvorani (pri mestnem vrtu) **Tintorettova Mati božja** (vnebovzetje), ki visi že kakih 40 let nad vélikim altarjem v naši prvostolnici cerkvi. Podoba je bila namreč oprášena in po nekem nemnežu skažena. Za 25letnico nadškofovo jo je prof. Möstel (tukajšnje realke) očedil in popravil tako, da se zdaj izvirno delo lepo vidi. — O 25letnici prevzvišene gospoda knezoškofa naj naznanim tu ob kratkem, da bodo imeli prečastiti jubilent v četrtek, 24. t. m. ob 9. uri pontifikalno mašo z zahvalnico in bodo v prvo rabili tisti kelih, ki j m ga je duhovščina napravila v spomin slavnega jubileja. Ob 11. uri se jim predstavi duhovščina; veliko duhovnikov s kmetov pride tisti dan v mesto. V sredo večer bo koncêrt z govori v dvorani pol. kat. družbe; v četrtek popoldne pa v mladeniškem semenišči. — Na vélikem oltarju v prvostolnici bodo za jubilej izpostavljene 4 sreberne doprsne svetniške podobe iz Ogleja. Več o njih drugi pot na drugem mestu. — Mestna gosposka, razne korporacije, šole, vse se misli tako ali tako udeležiti jubileja; še celó judje pošljejo svojo deputacijo k prečastitljivemu petindvajsetletniku.

Iz Istre 20. junija. F. R. — V prelepi Piranski dolini, v kateri je nasajenih na milijone plodnih vinskih trt, kjer se prideluje na tisoče veder samega refoška, ki Lahom i Slovencem daje mnogo tisoč forintov letnega prihodka — prikazala se je trtna uš — floksera. Na hribčku sv. Martina, ki deli dolino na dvoje, kjer ima g. župan Vata nasajenih okoli sto tisoč trt, se jih je začelo po več mestih sušiti okoli 20000. Preiskovalci so našli na koreninah mnogo prostemu očesu nevidnih živalic, ki so zdaj spoznane za trtno uš. Bog nas obvaruj take strašne nesreče! Kaj i kako da bo v prihodnje, vam bom poročal. *)

Iz Istre 17. jun. (Javna zahvala.) Ostra zima in črn glad bila sta pritislila siromašnega Istrana, in gotovo bi se bile strašne reči videle in čule iz tužne Istre, ako mu ne bi bili plemeniti ljudje o pravem času na pomoč prihiteli. — Od mnogih strani je prišla stradaljočim pomoč, in tudi podpisnemu odboru so se oglašile na javne pozive in privatne prošnje mnoge blagodarne duše, ki so s svojimi obilnimi darovi pripomogle olajšati težko osodo svojega jadnega brata, kateremu se je težak kamen od srca odvalil, ker je sprevidel, da so na svetu ljudje, ki ga niso v njegovi veliki stiski zabili. — Od mnogih strani je prišla podpisnemu odboru pomoč v novcih in živežu, a največa iz lepih pokrajín

*) Prosimo.